

İQTİSADI İNKİŞAFIN YENİ MƏRHƏLƏSİ BAŞLAYIR

Bu mərhələdə əsas prioritet qeyri-neft sektorunun inkişafıdır. Prezident İlham Əliyev də ilin ilk ayında sənaye və istehsal müəssisələrinin təməlini qoyub, açılışını edib.

AZAD ƏLİYEV
azad.aliyev@kaspi.az

Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun inkişafı bu il üçün də əsas prioritet istiqamətlərdən biri elan edilib. Neft ehtiyatlarının azalması fonunda iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi mövcud iqtisadi artım dinamikasında müşahidə olunan tempi saxlamaq, makro və mikroiqtisadi sabitliyinin davamlılığını təmin etmək istiqamətində dövlət siyasətinin əsasını təşkil edir.

PREZİDENTİN AÇILIŞINI ETDİYİ MÜƏSSİSƏLƏR

Bu yanaşma Prezident İlham Əliyevin ilin ilk ayında təməlini qoyduğu və açılışını etdiyi sənaye və istehsal müəssisələrinin dinamikasında da özünü göstərir. Dövlət başçısı yanvarın 27-də Sumqayıt Sənaye Parkında "Azermirror" MMC-nin güzgü vərəqələrin istehsalı zavodunun, "Bakı Karton və Qutu Fabriki" MMC-nin karton və qutu taralarının istehsalı müəssisəsinin açılışında iştirak edib.

Bundan əvvəl isə Prezident İlham Əliyev işğaldan azad olunmuş ərazilərə səfəri çərçivəsində Ağdərə rayonunun Canyataq kəndində "Dəmirli" Filiz Emalı Kompleksinin fəaliyyəti ilə tanış olub, Tərtər elektromexanika zavodunun yenidənqurmadan sonra açılışında iştirak edib. Göründüyü kimi, qeyri-neft sektorunun inkişafı ilə bağlı strategiya çoxprofilli olması və ölkənin ən müxtəlif regionlarını əhatə etməsi ilə seçilir.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun inkişafının prioritet təşkil etməsi Prezident İlham Əliyevin Davos İqtisadi Forumunda çıxışları zamanı da əsas vurğulardan biri olub. Dünyanın sərmayə nəhənglərinin toplandığı Forum çərçivəsində dövlət başçısı bildirib ki, bərpaolunan

enerji sahəsi, enerji toplanması qurğularının istehsalı, mədənçilik, süni intellekt və məlumat mərkəzləri xarici investisiyaların cəlb olunması üçün əsas hədəflərdir.

İQTİSADI FƏALLIĞA HESABLANAN SƏNAYE ZONALARI

Ölkə daxilində bu hədəflərə nail olmaq üçün mühüm addımlar atılmaqdadır. Ən mühüm layihələrdən biri müxtəlif bölgələri əhatə edən sənaye zonalarının yaradılmasıdır. Son məlumatlara görə, hazırda mövcud sənaye zonalarında 104 müəssisə istehsal fəaliyyətinə başlayıb. İndiyədək sənaye zonalarına 7 milyard manatdan çox investisiya yatırılıb və 11 mindən çox daimi iş yeri yaradılıb. Növbəti mərhələdə mövcud layihələr üzrə 1,74 milyard manata yaxın investisiyanın yatırılması nəzərdə tutulur. Sənaye zonalarında indiyədək ümumilikdə 19,4 milyard manatlıq məhsul istehsal edilib ki, bunun 6,1 milyard manatlıq hissəsi ixrac olunub. Hazırda istehsal olunan məhsullar dünyanın 70 ölkəsinə ixrac edilir. Qeyd edək ki, sənaye zonaları biznes subyektlərinin innovativliyinin və istehsal səmərəliliyinin artırılmasında, yüksək texnologiyalara əsaslanan məhsul istehsalının təşviqində, ixrac potensialının genişləndirilməsində, eyni zamanda, əhalinin məşğulluq səviyyəsinin yüksəldilməsində mühüm rol oynayır. Hazırda ölkədə Sumqayıt, Qaradağ, Pirallahı, Mingəçevir, Balaxanı, Hacıqabul, Ağdam və Cəbrayıl rayonunda yerləşən "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" daxil olmaqla 8 sənaye parkı fəaliyyət göstərir. Naxçıvan Sənaye Parkının, eləcə də Gəncə şəhəri və Şəmkir rayonu ərazisində yeni Qərbi Sənaye Parkının yaradılması istiqamətində işlər görülür.

İXRACDA MÜSTƏQİLLİK TARİXİNİN ƏN YÜKSƏK SƏVİYYƏSİ

Bəs ümumi iqtisadi mənzərə necədir? Qeyri-neft sektoru ilə bağlı gözlənilənlər özünü doğruldurmu?

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, 2025-ci ildə ölkədə 129,1 milyard manatlıq və ya əvvəlki illə müqayisədə 1,4 faiz çox ümumi daxili məhsul istehsal olunub. İqtisadiyyatın neft-qaz sektorunda əlavə dəyər 1,6 faiz azalıb, qeyri neft-qaz sektorunda isə 2,7 faiz artıb.

2025-ci ildə Azərbaycanın qeyri-neft-qaz əmtəə ixracı ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 8,5% artaraq 3.628 milyard ABŞ dolları təşkil edib və müstəqillik tarixinin ən yüksək səviyyəsinə çatıb. Hesabat dövründə yeyinti məhsulları üzrə ixrac 18,4 faiz artaraq 1,2 milyard dollara bərabər olub. Ötən ilin yanvar-dekabr aylarında ixrac olunan şəkər ötən ilin müvafiq dövrünə nəzərən 57,4, meyvə-tərəvəz 27,4, alüminium və onlardan hazırlanan məmulatlar 24,2, pambıq iplik 19,3, kimya sənayesi məhsulları

8, bitki və heyvan mənşəli piylər və yağlar 2 faiz artıb. Hesabat dövrü ərzində aqrar məhsullar üzrə ixrac 26,7 faiz artaraq 1 milyard dollara, aqrar-sənaye məhsulları üzrə ixrac isə 314,7 milyon dollara bərabər olub. Bütövlükdə aqrar və aqrar-sənaye məhsullarının birgə ixracı 18,9 faiz artaraq 1,3 milyard dollar təşkil edib.

MÖVCUD VƏZİYYƏT VƏ PROQNOZLAR

Ölkənin ümumi iqtisadi mənzərəsi və gözlənilən inkişaf tempi ilə bağlı beynəlxalq proqnozlar da maraqlıdır.

"Fitch Ratings" agentliyinin proqnozlarına əsasən, 2026-2027-ci illərdə Azərbaycanda iqtisadi artım 3 faizdən aşağı səviyyədə qalacaq. 2025-ci ildə neft sektoru 2,7% zəifləyib, neftə əsaslanan qeyri-xammal iqtisadiyyatı isə 1,6% artıb. Bu isə ümumi iqtisadi artımın 1,4% təşkil etməsinə səbəb olub ki, bu göstərici hökumətin (3%) və

"Fitch"-in (1,8%) proqnozlarından aşağıdır.

"Moody's" reyting agentliyinin son hesabatında isə qeyd olunur ki, Azərbaycanda həyata keçirilən islahatlar ölkənin iqtisadi və fiskal baxımdan karbohidrogen sektorundan asılılığının gözləniləndən daha əhəmiyyətli dərəcədə azalmasına gətirib çıxara bilər. "Moody's" vurğulayır ki, ölkənin reytingin yüksəlməsinə təsir göstərə biləcək əlavə amillərə iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi siyasətinin səmərəliliyi daxildir. Bu siyasət makroiqtisadi və büdcə göstəricilərinin neft qiymətlərinin dəyişkənliyinə həssaslığını azaltmaqla yanaşı, qlobal uzunmüddətli karbon keçidi ilə bağlı riskləri də zəiflədə bilər.

Göründüyü kimi, hazırda Azərbaycan növbəti iqtisadi inkişaf mərhələsinə qədəm qoyur. Bu mərhələdə ölkənin iqtisadi siyasətinin əsasını isə qeyri-neft sektoru təşkil edəcək.